

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1968-1969.

20 FEVRIER 1969.

Proposition de loi relative au recours de l'assureur automobile contre son assuré du chef de faute grave.

DEVELOPPEMENTS

MESSIEURS,

Le nombre des accidents du roulage dus à l'ivresse paraît augmenter d'année en année.

Sans doute l'ivresse n'est-elle pas plus répandue aujourd'hui qu'hier, mais par contre le nombre de véhicules mis en service est en croissance constante. Par conséquent les usagers de la route doivent, parce qu'ils sont plus nombreux, subir des risques d'accident plus importants. La circulation automobile intense exige de chaque usager un minimum de discipline et notamment : s'abstenir de consommer exagérément des boissons alcooliques lorsqu'on est appelé à prendre le volant.

Etat actuel de notre législation.

La dernière partie du § 4 de l'article 9 de la loi du 1er juillet 1956 (Assurance responsabilité civile) interdit à la juridiction répressive d'apprécier le recours de l'assureur contre son assuré qui aurait commis une faute grave. L'assurance doit régler le sinistre au tiers sans que, bien entendu, il puisse s'y soustraire en invoquant des nullités, déchéances ou autres exceptions dérivant de la loi ou du contrat d'assurance.

Ceci est bien normal.

Lorsqu'il apparaît qu'un assuré a pu commettre une faute grave qui est à l'origine du sinistre, l'assureur, après avoir payé ses indemnités au tiers, se

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1968-1969.

20 FEBRUARI 1969.

Voorstel van wet betreffende het verhaal van de autoverzekeraar tegen zijn verzekerde uit hoofde van zware fout.

TOELICHTING

MIJNE HEREN,

Het aantal verkeersongevallen als gevolg van dronkenschap blijkt van jaar tot jaar te stijgen.

Er is ongetwijfeld nu niet meer dronkenschap dan vroeger, maar er worden voortdurend meer voertuigen in gebruik genomen. Bijgevolg lopen de verkeersdeelnemers, omdat ze talrijker zijn, meer ongevalrisico's. Het drukke autoverkeer eist van iedere verkeersdeelnemer een minimum aan tucht en met name geen bovenmatig gebruik van sterke drank wanneer hij moet sturen.

Huidige stand van onze wetgeving.

Het laatste gedeelte van § 4 van artikel 9 van de wet van 1 juli 1956 (verplichte aansprakelijkheidsverzekering) verbiedt de strafrechter een oordeel te vellen over het verhaal van de verzekeraar tegen zijn verzekerde die een zware fout zou hebben begaan. De verzekering moet de schade aan derden vergoeden en kan zich daaraan niet onttrekken door zich te beroepen op de nietigheid, het verval of een andere exceptie voortvloeiend uit de wet of het verzekeringscontract.

Dat is zeer normaal.

Wanneer een verzekerde een zware fout schijnt te hebben begaan die de oorzaak van de schade is, neemt de verzekeraar, na eerst de vergoeding aan

retourne contre son assuré sur base de l'article 16 de la loi du 11 juin 1874 sur les assurances.

Ce recours est toujours aléatoire parce que l'assuré alléguera différentes causes d'excuse comme par exemple : l'ivresse au moment des faits n'a pas été la cause directe de l'accident ou il prétendra que s'il était ivre, il avait en conséquence perdu son libre arbitre, etc.

La jurisprudence civile en cette matière est relativement divergente.

Le 19 septembre 1968 la Cour de Cassation (cf. J.T. 1968, page 763 et note J.T. du 8 février 1969, n° 4646, page 93) a posé en principe que le fait d'une condamnation et pour infraction de roulage (blessures involontaires 418-420 C.P.) et du chef d'ivresse impliquait que la juridiction indique par là le défaut du rapport causal entre l'ivresse et l'accident. Donc dans le cas de condamnation séparée : ivresse d'une part et infraction de roulage d'autre part, le recours de l'assureur est *exclu*, mais il reste possible si la juridiction applique une seule peine (la plus lourde) du chef de toutes les préventions y compris l'ivresse et ce conformément à l'article 65 du Code pénal.

Il n'est ni moralement ni socialement souhaitable que le fait grave de l'ivresse au volant ne se retourne pas contre son auteur.

Si le raisonnement de la Cour de Cassation est juridiquement valable, encore peut-il en fait conduire à une très dangereuse déviation des responsabilités du citoyen.

De plus en plus facilement l'usager en état d'ivresse échappe ou échappera aux conséquences civiles de sa faute lourde; les cas d'ivresse publique risquent donc d'augmenter en même temps que les primes d'assurances croîtront.

La législation nouvelle proposée.

Nous estimons donc souhaitable de revoir le texte de la loi du 1er juillet 1956 (assurance responsabilité civile), article 9, § 4 :

1. pour prévenir d'éventuelles contradictions de décision : un tribunal correctionnel juge la ou les fautes et en tire les conséquences civiles vis-à-vis du tiers, puis un autre tribunal civil, cette fois, apprécie différemment l'incidence de la faute d'ivresse sur le dommage et en tire la conséquence : l'assuré doit ou ne doit pas rembourser sa compagnie d'assurances des sommes payées par elle au tiers;

2. n'est-il pas normal que le magistrat qui juge la responsabilité pénale et ses incidences civiles apprécie *conjointement* l'opportunité d'un recours

derden te hebben betaald, regres op zijn verzekerde krachtens artikel 16 van de wet van 11 juni 1874 betreffende de verzekeringen.

Dat verhaal is altijd onzeker omdat de verzekerde verschillende redenen van verschoning zal aanvoeren zoals bijvoorbeeld dat de dronkenschap op het ogenblik van de feiten niet de rechtstreekse oorzaak van het ongeval was of zal beweren dat hij, indien hij dronken was, bijgevolg geen vrije wil meer had, enz.

De burgerlijke rechtspraak in deze materie loopt nogal uiteen.

Op 19 september 1968 heeft het Hof van Cassatie (J.T. 1968, blz. 763 en noot J.T. van 8 februari 1969, n° 4646, blz. 93) als beginsel gesteld dat het feit van een veroordeling en wegens verkeersmisdrijf (onopzettelijke verwondingen S.W. 418-420) en wegens dronkenschap, op zichzelf betekent dat de strafrechter te kennen geeft dat er geen oorzakelijk verband tussen de dronkenschap en het ongeval bestaat. In het geval van afzonderlijke veroordeling wegens dronkenschap enerzijds en wegens verkeersmisdrijf anderzijds, is het verhaal van de verzekeraar dus *uitgesloten*, maar dat regres blijft mogelijk indien de strafrechter één enkele straf (de zwaarste) uitspreekt wegens alle telasteleggingen, met inbegrip van dronkenschap, overeenkomstig artikel 65 van het Strafwetboek.

Het is noch moreel noch sociaal wenselijk dat het erge feit van dronkenschap achter het stuur zich niet tegen de dader ervan zou keren.

Al is de redenering van het Hof van cassatie juridisch juist, zij kan in feite leiden tot een *zeer gevaarlijke afschuiving van verantwoordelijkheid*.

De verkeersdeelnemer in staat van dronkenschap zal nu en in de toekomst hoe langer hoe gemakkelijker aan de burgerlijke gevolgen van zijn zware fout ontsnappen, met het gevolg dat de gevallen van openbare dronkenschap zullen vermeerderen en de verzekeringspremies duurder zullen worden.

Voorgestelde nieuwe regeling.

Wij achten het dus wenselijk de tekst van de wet van 1 juli 1956 (verplichte aansprakelijkheidsverzekering) artikel 9, § 4, te herzien :

1. ten einde eventuele tegenstrijdige beslissingen te voorkomen : een correctionele rechtbank oordeelt over de fout of de fouten en trekt daaruit de burgerlijke gevolgen ten aanzien van derden, vervolgens beoordeelt een andere rechtbank, een burgerlijke ditmaal, de weerslag van de fout van dronkenschap op de schade op een andere wijze en trekt daaruit de konsekwentie; de verzekerde moet aan zijn verzekeringsmaatschappij al dan niet het bedrag terugbetalen dat zij aan derden uitgekeerd heeft.

2. is het niet normaal dat de magistratuur die oordeelt over de strafrechtelijke aansprakelijkheid en de burgerlijke gevolgen ervan, *tegelijk* ook de wense-

de l'assureur contre son assuré du chef de faute grave ? Nul plus que lui n'est compétent pour en juger;

3. assimiler la faute grave au fait de conduire un véhicule en état d'ivresse, renforcera le sens des responsabilités du citoyen vis-à-vis de la société dans laquelle il vit.

Cette manière de procéder ne gênera nullement la victime qui sera, comme par le passé, assurée de son droit de créance directe à l'égard de la compagnie d'assurances.

J. JOTTRAND.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE.

Au 4e alinéa de l'article 9 de la loi du 1er juillet 1956, relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs, le membre de phrase après les mots « devant la Juridiction civile » est remplacé par le texte ci-après :

« Devant la Juridiction répressive, l'assureur pourra exercer son recours contre l'assuré ou le preneur d'assurance qui aurait commis une faute grave ayant été la cause des dommages causés au tiers. Est assimilé à faute grave le fait pour un conducteur de conduire un véhicule alors qu'il se trouve en état d'ivresse. »

J. JOTTRAND.

A. LILAR.

L. MERCHERS.

P. ANSIAUX.

B. RISOPOULOS.

lijkheid zou beoordelen van het verhaal van de verzekeraar op zijn verzekerde uit hoofde van zware fout ? Niemand is meer dan hij bevoegd om daarover te oordelen;

3. het besturen van een voertuig in staat van dronkenschap beschouwen als een zware fout, zal de verantwoordelijkheidszin van de burgers ten opzichte van de maatschappij verscherpen.

Een en ander zal het slachtoffer in genen dele benadelen want, zoals in het verleden, zal hij een rechtstreekse vordering blijven hebben op de verzekeringsmaatschappij.

**

VOORSTEL VAN WET

ENIG ARTIKEL.

In artikel 9, vierde lid, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, wordt het zinsdeel na de woorden « voor het burgerlijk gerecht gebracht zijn » vervangen als volgt :

« Voor het strafgerecht kan de verzekeraar verhaal nemen op de verzekerde of de verzekeringnemer die een zware fout zou begaan hebben welke de oorzaak is geweest van schade aan derden. Met zware fout wordt gelijkgesteld het feit dat een bestuurder een voertuig in staat van dronkenschap bestuurt. »